

Hoek (Wey). — 32 *Wilde Zwaan* 18—10. 3 volw. en 3 jongen Eierland (Bou). — 61 *Eidereend* 18—10. 1 in zee bij Ter Heyde (Wey). — 71 *Grauwe Kiekendief* 23—10. 1, de Mey (Bou). — 131 *Paarse Strandloper* 8—10. 1 Noordpier Hoek (Kooi); 15—10. idem (Kooi); 19—10. 4 Schev. haven (Wal); 22—10. 2 Noordpier Hoek (Kooi); 26—10. 3 Schev. haven (Wal). — 135 *Kleinste Strandloper* 2—10. 1 Slufter (Bou). — 152 *Poel-snip* 12—10. 1 Eierland (Bou). — *Skand. Kl. Mantelmeeuw* 2—10. 1 Slufter (Bou); 18—10. Schev. haven (Wal); 30—10. 1 Slufter (Bou). — 237 *Nachtegaal* 9—10. 1 de Koog (Bou). — 266 *Zwartgr. Vliegenvanger* 16—10. gehoord Haagse Bos en Wassenaar (Beus); 23—10. 1 de Muy (Bou). — 329 *Kruisbek* 1—10. 4 bij den Burg (Bou); 6—10. 6 bosjes van Poot (Wal); 10—10. 9 bosjes van Poot (Wal). — 349 *Sneeuwgors* 16—10. 40 Slufter (Bou); 22—10. 10 Afvoerkanaal (Wal); 30—10. 8 Slufter (Bou), 50 Strand bij Slufter (Bou).

Het zwemmen van alen enz. Het deed mij eenigszins vreemd aan in het artikel van den heer Enno van Gelder over „Het zwemmen van bloedzuigers en alen” (afl. 4, blz. 106 van dezen jaargang) te lezen, dat eenige biologen hem geenerlei antwoord konden geven op zijn vraag, hoe het mogelijk is, dat uit zoo'n oogenschijnlijk alleen dwarse beweging een voorwaartsche kan ontstaan.

Stempell en Koch, *Elemente der Tierphysiologie* (zweite Auflage 1923), welk boek ik gebruikt heb gedurende mijne studie aan de Amsterdamsche Universiteit, rangschikt de beweging dezer dieren tot de „wormvormige” bewegingen (zie blz. 392, St. en K.). Zooals de heer E. v. G. juist heeft gevonden, bestaat zij uit 2 componenten door St. en K. alsdus in schema voorgesteld.

Loopen de golfbewegingen in één vlak, zooals bij alen en bloedzuigers, dan ontstaat een stootbeweging als door den heer E. v. G. beschreven, loopen deze echter in een spiraal, dan treedt *rotatie* van het lichaam op. In principe stellen St. en K. de wormvormige beweging dan ook gelijk met de zweepbewegingen der protozoa, waarbij ook rotatie waar te nemen is, alleen is hiervan de mechanica nog wat gecompliceerder en leidt deze tot het ontstaan eener schroefbeweging (zie verklaring St. en K., blz. 20.).

Waar de heer E. v. Gelder zich klaarblijkelijk voor de mechanica der dierlijke bewegingen interesseert, is het misschien niet ondienstig hem naar de daarop betrekking hebbende hoofdstukken van genoemd werk te verwijzen.

J. TEN HAGEN.

Uit den koers. — Door een jager werd eind October achter de „Fransche Kamp” tusschen Bennekom en Heelsum een voor deze streek zeer zeldzaam voorkomende *Roerdomp* geschoten. De vogel, die niet afgemat of ziek scheen, vloog uit de heide op en werd door den schutter, die zelfs nooit van de soort gehoord had, voor een houtsnip gehouden. Dit gebied van uitsluitend hei en bosch is een zeer onaangenaam verblijf voor den roerdomp, die nog uiterst spaarzaam in de Geldersche Vallei, ten Z. van Veenendaal huist, doch uiteraard op „het hoog” geheel onbekend is.

Merkwaardigerwijze werd enkele weken nadien ook onder Oosterbeek, waar evenmin passende gelegenheid tot oponthoud bestaat, een exemplaar dezer vogelsoort buitgemaakt. Beide vogels zijn dus wel zeer uit den koers geraakt.

Wageningen, Nieuwjaar 1928.

A. B. WIGMAN.

